

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 18 april 1904, kl. 3 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förläggningen af kavalleriet.

Med anledning af en inom Andra Kammaren af herr *K. Karlsson* i Mo väckt motion, n:o 30, har Andra Kammaren, i enlighet med sitt femte tillfälliga utskotts hemställan, för sin del beslutat, »att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning för Riksdagen framlägga förslag, om och i hvad mån vårt kavalleri kunde jämnare fördelas, så att den i fredstid uti Norrland förlagda kavalleristyrkan finge den af behovet påkallade förstärkningen.»

Sedan detta beslut blifvit Första Kammaren delgifvet, har denna kammare hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Andra Kammarens utskotts utlåtande i ärendet är af följande lydelse:

»I en till behandling af utskottet hänvisad motion har herr *K. Karlsson* i Mo föreslagit,

»att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning för Riksdagen framlägga förslag, om och i hvad mån vårt kavalleri kunde jämnare fördelas, så att den i fredstid uti Norrland förlagda kavalleristyrkan finge en af behovet oafvisligen påkallad förstärkning.»

Till stöd för sin hemställan anför motionären följande:

»Den fråga, på hvilken jag genom denna min motion ber att få fästa Riksdagens uppmärksamhet, är af en synnerligen vidtgående och omfattande natur, då den torde kunna skärskådas ur både rent finansiella synpunkter och med hänsyn till försvaret af vårt framtidsland, Norrland, med alla dess rika utvecklingsmöjligheter å industriens och ekonomipolitikens område.

Jag afser med denna motion intet som helst tillskott, ingen som helst tillökning i militära hjälpmedel utöfver dem, som genom 1901 års härordningsbeslut redan äro bestämda, utan blott en jämkning i vissa delar af den härorganisation, som det året fastställdes, och skall jag inskränka mig till en enda detalj i nu nämnda organisation, nämligen vårt fördelningskavalleri.

Denna fråga är, som ofvan antydt, ej blott en ekonomisk, utan jämväl en försvarsangelägenhet af utomordentligaste räckvidd.

Vi veta, att det svenska fördelningskavalleriet för närvarande består af sex kavalleriregementen om 5 skvadroner hvar; alltså summa trettio skvadroner; däraf en skvadron på hvarje regemente är afsedd till depôtskvadron; vi ha alltså endast 24 fördelningskvadroner afsedda för aktivt uppträdande i vår fältarmé. Och af nu nämnda 24 skvadroner äro uti vår vidsträckta landsända Norrland och på den oerhördt långa fronten från Stockholm till Haparanda endast 4 skvadroner för närvarande stationerade, nämligen i Umeå.

Som bekant, äga vi, utom nu nämnda fördelningskavalleri, de tvenne stora skånska kavalleriregementena om ej mindre än 10 skvadroner vid hvarje regemente. Med tillägg af dessa ha vi alltså tillsammans 50 skvadroner kavalleri, däraf ända till hälften eller 25 skvadroner finnas i Skåne, och af dessa 25 skånska skvadroner äro 20 afsedda att bilda en fristående kavallerifördelning.

Som känt, var 1901 ifrågasatt slopa denna sistnämnda kavallerifördelning som sådan, för att dymedelst förstärka vårt svaga fördelningskavalleri, men gick detta förslag om intet.

Mot skvadronernas antal eller storlek torde ingen anmärkning med fog numera kunna riktas. Det är mot deras anhopande under fredstid i en enda provins, som jag påkallar Riksdagens uppmärksamhet.

Jag hvarken kan eller bör inlåta mig på den militärtekniska sidan af saken och vågar ej här ens ett försök att uppdraga gränserna för ett modernt kavalleris roll i det aktiva försvaret. Blott det bör få framhållas:

Kavalleriets hufvuduppgift är väl att tjäna som rekognoscerings- och spaningstrupper samt att upprätthålla förbindelsen mellan de olika militära afdelningarna. Och denna kavalleriets hufvuduppgift inträder väl omedelbart vid krigstillståndets början. Att redan första mobiliseringsdagen ha kavalleri i lämplig mängd vid den ort, som betecknas som krigsområde, bör vara af synnerligen stor betydelse. Och vidare torde, i samma mån som kommunikations-, andra ekonomiska och jämväl strategiska förhållanden i Norrland utvecklas, denna landsdel också tilldraga sig en eventuell fiendes alltmer ökade intresse.

Ty i samma mån som Norrland blir rikare både i det ena och andra afseendet, i samma mån ökas dess begärlighet för den, som sträfvar att utvidga sin landgräns.

Ur försvarssynpunkt får alltså Norrland för hvar dag som går en, låt vara icke längre sprängvis, allt större och större betydelse.

Allt bör därför göras för att utveckla 1901 års försvarsorganisation därhän, att den för framtidslandet medför största möjliga fördelar i afseende på försvaret.

Frågan om en jämnare disposition af landets kavalleri är ju ingalunda ny. Men den synes mig förtjäna förnyad behandling; och jag anser den nuvarande tidpunkten vara den riktiga, enär med längre dröjsmål hela frågan blifver hart när fastlåst, sedan kasernetablissementer för samtliga kavalleriregementen kommit till utförande.

Man torde nu måhända anmärka, att de skånska skvadronerna vid krigstillfälle lätteligen kunna per järnväg föras till de punkter, som hotas. Äfven om detta alltid vore möjligt, återstår det utomordentligt viktiga sakförhållandet, att det kavalleri, som en gång skall användas i Norrland, också därstädes bör vara utbildadt och öfvadt, såväl folk som hästar, till förtrogenhet med denna landsdels säregna natur och klimatiska förhållanden.

Att det är af mycket stor vikt, att de soldater och de tjänstehästar, som skola såsom kavalleri arbeta i de nordsvenska bygderna, nödvändigtvis måste under en längre tid ha gjort sig förtrogna med denna landsdels egendomliga förhållanden, vidt skilda i alla afseenden från södra Sveriges, är själfklart.

Huru skola de långt ömtåligare sydsvenska hästarne väl reda sig i den för dem alldeles främmande norrländska terrängen och ett klimat dessutom, som totalt skall förgöra dem, som icke äro vanda vid Norrlands hårda vintrar? Allt detta och mera torde med fog kunna framhållas till

försvar för min hufvudtanke, att nu, innan vi bundit oss vid nya kaserner i södra Sverige, kavalleriet bör förläggas å lämpligaste orter och i de delar af Norrland, som kunna tänkas i första hand blifva utsatta för eventuella angrepp. Om man påstår, att det skånska kavalleriet med lätthet skall kunna transporteras upp till Norrland, torde med än större skäl kunna sägas, att erforderliga fouragemängder lätt kunna ditföras, om nämligen, hvilket någon kan befara, Norrland själf ej skulle kunna till en början föda de nämnda skvadronerna af egen foderskörd. Till sist ber jag ånyo få påpeka, det denna motion icke afser eller att dess följder behöfde medföra afsevärdt ökade kostnader för vårt försvar, utan blott en rättvisare och ur försvarssynpunkt säkerligen bättre placering af trupper, som redan finnas. Att 1901 års organisationsprogram af denna anledning skulle förryckas eller fördröjas i nämnvärd mån torde ej bli fallet, därest frågan redan nu tages upp till behandling.»

Såsom motionären framhåller, är den af honom väckta frågan om en lämpligare fördelning af kavalleriet och särskildt Norrlands tillgodoseende i detta afseende ingalunda ny. Redan vid behandlingen af härordningsförslaget år 1901 hade af en talare på värmlandsbänken i Andra Kammarerna denna fråga väckts på tal, och föranledde detta dåvarande statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet att yttra: »Här har talats om försvaret af öfre Norrland, som ju också bör så långt som möjligt tillgogoses, därför att det utan tvifvel är vår mest hotade punkt. Det vore alltså alldeles gifvet till stor fördel, om man kunde förstärka kavalleriet i öfre Norrland.» Vidare tillägger herr statsrådet: »I själfva verket är det, såsom redan antydts, en mycket betydelsefull sak att i framtiden, så snart förhållandena i öfre Norrland medgifva något sådant — till dessa förhållanden höra då bland annat befolkningens tillväxt, gynnsammare tillfällen till remontering m. m. —, tillgodose öfre Norrland med mera kavalleri.»

Ehuru således både inom regering och Riksdag uppmärksamheten varit riktad på Norrlands behof af mera kavalleri, fattades likväl år 1901 det beslutet, att, såsom motionären framhåller, »det svenska fördelningskavalleriet för närvarande består af sex kavalleriregementen om 5 skvadroner hvar, däraf en skvadron på hvarje regemente är afsedd till depotskvadron; vi ha alltså endast 24 fördelningskvadroner afsedda för aktivt

uppträdande i vår fältarmé. Och af nu nämnda 24 skvadroner äro uti vår vidsträckta landsända Norrland och på den oerhördt långa fronten från Stockholm till Haparanda endast 4 skvadroner stationerade, nämligen i Umeå.»

Att detta senaste af motionären påpekade missförhållande icke undgått den för vårt försvar intresserade allmänhetens uppmärksamhet, framgår af det meningsutbyte, som under de senaste åren om denna fråga kommit till synes såväl i fackpressen (Krigsvetenskapsakademiens Tidskrift) som i den dagliga pressen.

För att kunna rätt bedöma, huruvida motionärens önskemål om mera kavalleri till Norrlands försvar är välgrundadt, synes en undersökning om kalleriets uppgift vid försvaret vara af intresse. Motionären säger därom: »Kavalleriets hufvuduppgift är väl att tjäna som rekognoscerings- och spaningstrupper samt att upprätthålla förbindelsen mellan de olika militära afdelningarna. Och denna kavalleriets uppgift inträder väl omedelbart vid krigstillståndets början. Att redan första mobiliseringsdagen ha kavalleri i lämplig mängd vid den ort, som betecknas som krigsområde, bör vara af synnerligen stor betydelse.» I dessa få ord har motionären på ett koncist sätt sammanfattat frågan i hela dess vidd, ty redan från den första mobiliseringsdagen måste en ordnad spaningstjänst genom kavalleriet vara organiserad utefter den för ett anfall utsatta gränsen, denna må vara landgräns eller kuststräcka. Denna kavalleriets tjänst under de första dagarne har emellertid icke endast till uppgift att till krigsledningen inrapportera fiendens eventuella åtgärder, utan äfven att skydda den egna härens mobilisering. Det ligger nämligen i sakens natur, att infanteriets och artilleriets försättande på krigsfot är ett företag af mycket invecklad och tidsödande natur, och att ett störande häraf genom äfven den mest obetydliga fientliga truppstyrka kan hafva de ödesdigraste följder och förorsaka betänkliga rubbningar i hela mobiliseringsmaskineriet. Då det vidare af helt naturliga skäl mången gång är önskvärdt att förlägga mobiliseringsorterna långt fram emot gränsen, så är därigenom också tydligt, att risken blir så mycket större, om ej skyddet mot fientliga öfverraskningar blir effektivt.

Det lär ju visserligen nu kunna förutsättas, att en organiserad landstorm snart skall kunna därtill verksamt bidra, men detta förhållande minskar på intet sätt vikten af den roll, som kavalleriet har sig tilldelad under detta första skede af kriget, en roll, som har sin hufvudsakliga betingelse i kavalleriets egenskap att hastigt kunna för-

flytta sig till den för tillfället hotade punkten. Det är också endast genom gränsdetachment, sammansatta af både landstorm och kavalleri, som bevakningen kan så utföras, att den fyller sin dubbla uppgift att såväl spana som skydda.

De uppgifter, som under krigets första skede, mobiliseringstiden, åligga kavalleriet — i förening med landstormen — skulle kunna sägas vara:

dels att i tid inrapportera fiendens infallspunkter;

dels att så vidt möjligt skydda mobiliseringen och arméns koncentrerings mot störande företag från fiendens sida;

dels att skydda viktiga, nära kusten liggande järnvägslinjer mot förstöring af fiendens ströfkårer;

dels slutligen att, då fiendens afsikter börja att gifva sig till känna, för den egna krigsledningen anvisa den riktning, i hvilken den strategiska uppmarschen bör företagas.

Vare sig man nu betraktar dessa uppgifter tillsammans eller hvar för sig, så torde det väl vara fullkomligt tydligt, att de icke kunna tillfredsställande lösas, om icke det för dem afsedda kavalleriet redan från första ögonblicket är fullständigt krigsberedt och måhända framför allt från samma tidpunkt befinner sig på platsen för sin verksamhet. Det synes sålunda icke vara möjligt att förutsätta, att ett kavalleri, som först skall underkastas en måhända flere dagars transport till den hotade gränsen, skall i rätt tid vara färdigt att upptaga sin tjänst, och icke heller lär det vara möjligt, att en verkligt effektiv spaningstjänst skall kunna utföras af trupper, som måhända äro utbildade under helt andra förhållanden och icke förtrogna med traktens topografi, ja, kanske icke ens i stånd att förstå befolkningens tungomål, och därmed ofta urständsa att äfven under ogynnsammare förhållanden orientera sig på platsen.

Om man i detta afseende särskildt tänker på, huru förhållandet skulle vara vid ett eventuellt krig i öfre Norrland, så tillkommer där dessutom under större delen af året det inflytande, som ett hårdt klimat och olikartade jordbruksförhållanden måste utöfva, om icke på truppen, så på hästmaterielen. Motionären frågar också i detta afseende: »Huru skola de långt ömtåligare sydsvenska hästarne väl reda sig i den för dem alldeles främmande norrländska terrängen och ett klimat dessutom, som totalt skall förgöra dem, som icke äro vanda vid Norrlands hårda vintrar?»

Den här af utskottet framhållna svårigheten för ett från andra trakter och andra förhållanden till en karg krigsskådeplats transporteradt kavalleri att göra sig väl gällande framgår också med all önskvärd tydlighet af

erfarenheterna från senaste kriget i Transvaal, där engelsmännens dyrt betalade och ur vanlig kavalleristisk synpunkt utmärkta hästar massvis dukade under och först efter en längre tids acklimatisering blefvo användbara. Men såsom förut framhållits: det gäller för kavalleriet att vid mobiliserings-tillfället vara genast beredt och väl beredt, och detta kan endast den trupp vara, hvilken är utbildad och öfvad på platsen för sin blifvande verksamhet och därför fullt förtrogen med denna landsdels säregna natur och klimatiska förhållanden.

Utskottet, som med det nu sagda tror sig hafva påvisat önskvärldheten af att hafva kavalleri nära till hands vid de delar af vår gräns, som kunna först hotas af ett fientligt infall, anser sig knappast behöfva framlägga de skäl, som numera tala för möjligheten af att Norrland är just en sådan del af vårt land. Den tid är nu förbi, då krigsstyrelsen vid sina planers uppgörande i första hand kunde räkna på anfall öfver hafvet och endast behöfde ägna en sekundär uppmärksamhet åt vår norra landgräns. Norrlandska landgränsen och den 100 mil långa kusten från Haparanda till Gäfle lära nog lika väl kunna blifva utsatta för fiendens anfall som kusten i öfrigt. »Allt bör därför göras för att utveckla 1901 års försvarsorganisation därhän, att den för framtidslandet medför största möjliga fördelar i afseende på försvaret.»

Då sålunda en förflyttning af kavalleri till Norrland från andra delar af landet är att anse som önskvärd, och då det icke någonsin lär kunna blifva fråga om en ökning af kavalleriet, utan endast en ur försvarets synpunkt lämpligare placering af de redan befintliga regementena, samt då det vidare af helt naturliga skäl icke är tänkbart att beröfva de sex arméfördelningarna deras fördelningskavalleri, så lærer en utredning i denna fråga i främsta rummet böra rikta sig på en förflyttning af behöfliga krafter från kavallerifördelningen i Skåne.

Ehuru den utredning, motionären föreslår, väl torde leda till den bästa lösningen af nu föreliggande fråga, har utskottet dock sökt bilda sig en mening om huruvida och i hvad mån en jämnare fördelning af kavalleriet kan utföras.

En granskning af 6:e arméfördelningens område gifver då vid handen, att de närmast landgränsen befintliga tänkbara mobiliseringsorterna ligga på endast 2—4 dagsmarschers afstånd från gränsen och äro således oundgängligen i behof af att blifva skyddade mot öfverrumpling af mindre kavalleristyrkor. Emellertid äro de topografiska förhållandena i denna trakt och särskildt vägnät och broar sådana, att svårigen mer än två skvadroner där lära

kunna med fördel finna användning, åtminstone för en afsevärd tid framåt. Utefter den långa kusten skulle till äfventyrs huru mycket kavalleri som helst vara till nytta, men det vill synas, som om det redan befintliga dragonregementet i Umeå borde kunna upprätthålla bevakningen längs kusten af Norr- och Västerbottens län, om det äfven varit önskvärdt, att dess förläggningssort blifvit vald längre norrut än i Umeå. Den södra delen af Norrlands kuststräcka torde kräfva minst ett regemente, och lärer väl den för detsamma lämpliga förläggningssorten vara att söka på linjen Sundsvall—Ånge—Östersund.

Om en fördelning af kavalleriet till Norrland på nu antydt sätt skulle visa sig tillfredsställande, så kunde det synas enklast att minska de två stora skånska regementena med 10 skvadroner och i stället uppsätta ett regemente (5 skv.) i mellersta Norrland och ett förband (2 skv.) i Boden. Mot det förra synes det utskottet, att någon befogad anmärkning icke kan framställas; med kavalleristyrkan vid Boden är däremot förhållandet ett annat. Såsom förut blifvit antydt, måste man räkna med den möjligheten, att ett infall öfver vår landgräns kan komma att äga rum och att således äfven de fortsatta operationerna komma att riktas åt detta håll. Då är det tydligt, att den eller de arméfördelningar, som här få sitt operationsområde, måste förutsända sitt kavalleri, och äfven att den kavalleribrigad, som till äfventyrs bildas med de af en eventuell omorganisation oberörda tio skånska skvadronerna, här kan komma till användning. Då naturförhållandena här äro så väsentligt olika dem, hvarunder arméns kavalleri utbildats, så lærer icke kunna förnekas, att det vore önskvärdt, om i hvar och en af hela arméns och särskildt det norrländska kavalleriets skvadroner funnes någon eller några ryttare, som från sin föregående utbildning vore förtrogna med dessa förhållanden, och hvilka således vore användbara såsom patrullförare och vägvisare. Detta önskemål torde kunna vinnas, om de två skvadroner, som skulle förläggas till Boden, bestode: den ena af underbefälsskolan från de båda norrländska regementena och den andra af en särskild underbefälsskola från samtliga öfriga kavalleriregementen, hvarigenom efter organisationens genomförande ett passagesystem för kavalleriet komme att tillämpas i så måtto, att alltid ett visst antal befäl och underbefäl på hvarje regemente vistats ett år i denna trakt och där erhållit den speciella utbildning, som torde krävas för operationer därstädes, hvarvid särskildt kan framhållas, att framkomligheten vintertid, i synnerhet utanför vägnätet, mången gång är omöjlig för en trupp, som icke är van att använda skidor som fort-

skaffningsmedel. Gifvetvis finge personalen vid dessa båda skvadroner icke i mobiliseringsplanerna inräknas i de egna regementena, utan skulle vid krigstillfälle kvarstå vid landgränsen till densamma skydd.

Ett genomförande af en sådan omorganisation som den utskottet här antydt skulle fördela kavalleriet på följande sätt:

1 kavalleribrigad (om tio skvadroner): Ystad (eller Ystad och Helsingborg).

1 kavalleriregemente (om fem skvadroner): Malmö.

1 » » » Eksjö.

1 » » » Sköfde.

1 » » » Stockholm.

1 » » » »

1 » » » Sundsvall.

1 » » » Umeå.

2 skvadroner (underbefälsskola): Boden.

Summa 47 skvadroner (i fält 38).

Härvid vill dock utskottet uttryckligen betona, att då det på grund af föreliggande motion icke haft att befatta sig med kavalleriets förläggning annat än i afseende på Norrland, så har det saknat anledning att yttra sig om vare sig den kvarvarande kavalleribrigadens eller fördelningsregementenas inom resp. 2:a och 5:e fördelningarna förläggningsorter.

Mot en nu föreslagen fördelning af kavalleriet och däraf följande sönderbrytning af det skånska förbandet torde komma att framhållas *dels* de militära skäl, som tala för bibehållande af en hel kavallerifördelning till arméledningens disposition, *dels* ekonomiska skäl och *dels* slutligen svårigheterna i Norrland ur remonterings-, rekryterings- och utbildnings-synpunkt.

Hvad då först beträffar de militära skälen, så lär motionären hafva angifvit och utskottet ytterligare hafva utvecklat ännu mera talande skäl för att Norrland oundgängligen behöfver de disponibla krafterna. Det ekonomiska skäl, som mot en föreslagen förflyttning i första rummet torde komma att anföras, är väl, att de redan beslutade och utförda kasernbyggnaderna i Skåne i så fall skulle komma att stå utan användning. Härvid har utskottet sig dock bekant, att etablissementet i Ystad för skånska dragonregementet visserligen lär närma sig sin fullbordan, men att Kungl. Maj:t ännu icke ens stadfäst ritningarna till kasern för skånska husarregementet. Vidare skulle kunna tänkas, att de nya, i Norrland behöfliga kasernbyggnaderna skulle komma att kräfva ökade

anslag, men alldeles oafsedt möjligheten, att det eller de samhällen, som i denna landsända skulle få sig kavalleri tilldelade, måhända kunde befinnas lika offervilliga som förut andra orter, så äro ju enligt det ofvan sagda de till Helsingborgsetablissemnet afsedda medlen ännu disponibla för motsvarande kasernbyggnader på andra håll. Emellertid lærer en eventuell omflyttning af kavalleriet icke behöfva inskränka sig härtill, utan äfven, om utskottets ofvan anförda förslag till kavalleriets förläggning vinner afseende, en verklig besparing kunna äga rum därigenom, att en bataljon om 5 skvadroner indrages, medan de 2 skolskvadronerna i Boden utgöras af befäl och manskap, årligen ditkommenderade från landets samtliga kavalleriregementen. Rörande till sist de ofta framhållna svårigheterna att rekrytera och i kavalleristiskt afseende utbilda trupperna i Norrland, så lära väl äfven dessa vara möjliga att öfvervinna, äfven om särskilda anstalter därför måste träffas, hvilka det väl tillhör krigsstyrelsen att förslagsvis uppgöra.

Då det således ur försvarets synpunkt synes nödigt, att Norrland tilldelas mera kavalleri, och då utskottet tror sig hafva antydt, huru detta skall kunna ske *utan ökad kostnad för försvaret*, men att det bör ske, innan flera kasernbyggen för detta vapen företagits på annat håll, så får utskottet hemställa, att Andra Kammarerna för sin del ville besluta, att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning för Riksdagen framlägga förslag, om och i hvad mån vårt kavalleri kunde jämnare fördelas, så att den i fredstid uti Norrland förlagda kavalleristyrkan finge den af behofvet påkallade förstärkningen.»

Då utskottet nu går att afgifva yttrande i den föreliggande frågan, vill utskottet till en början i likhet med motionären och Andra Kammarernas utskott gärna medgifva, att det måste förefalla såsom ett betänkligt missförhållande, att en så liten del af vårt kavalleri eller allenast ett regemente om 5 skvadroner finnes förlagdt i Norrland, under det hela återstoden af fördelningskavalleriet eller 25 skvadroner jämte kavallerifördelningen med sina 20 skvadroner är förlagd i de sydligare delarne af landet. Äfven om kavalleriet icke i Norrland, där de egendomliga naturförhållandena och vägnätets ringa utveckling nödvändiggöra att en stor del af kavalleriets vanliga uppgifter fyllas af infanteriet, enligt utskottets mening kan få den vidsträckta användning som Andra Kammarernas utskott antagit, torde det dock icke kunna förnekas, att behof förefinnes af en kavalleristyrka särskildt i öfre Norrland, hvilken vid

krigsutbrott omedelbart kunde skickas upp mot landgränsen för att till förekommande af öfverraskningar bevaka därifrån ledande vägar. Utskottet delar äfven motionärens uppfattning, att det från utbildningssynpunkt är af stor vikt, att »det kavalleri, som en gång skall användas i Norrland, också därstädes är utbildadt och öfvadt, såväl folk som hästar, till förtrogenhet med denna landsdels säregna natur och klimatiska förhållanden.»

Frågan blir då, om de fördelar, som en tillökning af det norrlandska kavalleriet sålunda skulle medföra, kunna vinnas utan allt för betungande kostnader och utan ett försvagande i andra afseenden af vår försvarskraft. Beträffande kostnadsfrågan framhåller motionären, »att denna motion icke afser eller att dess följder behöfde medföra afsevärdt ökade kostnader för vårt försvar, utan blott en rättvisare och ur försvarssynpunkt säkerligen bättre placering af trupper, som redan finnas», och Andra Kammarens utskott har å sin sida i ändamål att vinna de åsyftade fördelarne »utan ökad kostnad för försvaret» afgifvit ett bestämdt förslag till förändrad organisation af kavalleriet, gående ut därpå att den nuvarande kavallerifördelningen minskas med 10 skvadroner, af hvilka 5 flyttas upp till Norrland för att bilda ett kavalleriregemente med förläggning på linjen Sundsvall—Ånge—Östersund och 5 helt och hållet indragas. Mot en sådan förryckning af den år 1901 antagna arméorganisationen måste utskottet emellertid uttala de allvarligaste betänkligheter. Kavalleriets styrka är nämligen redan nu så knappt tilltagen, att den icke torde kunna tåla någon afknappning utan ett väsentligt försvagande af landets försvarskraft. En minskning af kavallerifördelningens styrka synes under sådana förhållanden endast kunna försvaras, om samtidigt det redan nu svaga fördelningskavalleriet ökades. Men detta skulle ju enligt det förslag Andra Kammarens utskott framställt icke blifva fallet, utan i stället någon minskning inträda genom förflyttning af befäl och manskap från landets samtliga kavalleriregementen till de ifrågasatta 2 skolskvadronerna i Boden.

Utskottet kan sålunda icke biträda ifrågavarande af Andra Kammarrens utskott afgifna förslag, utan måste fasthellre såsom ett bestämdt villkor för en förstärkning af den under fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan uppställa, att kavalleriets totalstyrka icke försvagas till men för de delar af vårt land, där kavalleriet till följd af lämpligare terräng- och vägförhållanden kan erhålla en vidsträcktare användning än i Norrland.

Nästa fråga blir då, om det är möjligt att utan alltför betydande svårigheter vinna det afsedda syftemålet endast genom en ändring af förläggningsorten för en del af vårt kavalleri.

Såsom Andra Kammarens utskott antydt kunna häremot förutom de militära skäl, som tala för bibehållande af en hel kavallerifördelning till arméledningens disposition, anföras *dels* svårigheter ur remonterings-, rekryterings- och utbildningssynpunkt och *dels* ekonomiska skäl.

Remonteringen torde visserligen, ehuru kostnaderna för densamma tvifvelsutan blifva något ökade, ej medföra några ööfvervinneliga svårigheter. Tills vidare måste väl anskaffningen af hästar ske genom uppköp från sydligare delar af landet, men man har hittills icke förspört några allvarsammare olägenheter däraf, att remonterna sålunda förflyttas från sin uppfödningssort norrut. De svårigheter i fråga om underhåll af manskap och hästar, som möjligen föranledas af förändringen, kan utskottet icke heller tillägga någon afgörande betydelse.

Hvad åter angår de olägenheter, som kunna väntas inträda i rekryterings- och utbildningshänseende, äro dessa enligt utskottets mening af betänkligare art. Andra Kammarens utskott anser sig icke heller kunna förneka deras förefintlighet, dock utan att bemöta de inkast, som af denna anledning kunna göras mot nämnda utskotts förslag. I dess betänkande heter det nämligen: »Rörande till sist de ofta framhållna svårigheterna att rekrytera och i kavalleristiskt afseende utbilda trupperna i Norrland, så lära äfven dessa vara möjliga att öfvervinna, äfven om särskilda anstalter därför måste träffas, hvilka det väl tillhör krigsstyrelsen att förslagsvis uppgöra.»

Ett närmare ingående på sistberörda svårigheter torde emellertid erfordras, helst det synes hafva varit hänsyn härtill, som år 1901 vid afgörande af frågan om kavalleriets förläggning torde hafva varit bestämmande.

Såsom af dåvarande chefens för landtförsvarsdepartementet ofvan citerade yttrande framgår, medgaf man visserligen, att det alldeles gifvet skulle vara till stor fördel, om man kunde förstärka kavalleriet i öfre Norrland, men ansåg tillika, att en sådan förstärkning icke då vore möjlig att genomföra på grund af befolkningsförhållandena. Sedan dess har folkmängden i Norrland tydligen icke kunnat vinna en sådan tillväxt, att redan nu ett genomförande af ifrågavarande önskemål kan ske. Tvärtom hafva svårigheter mött redan vid rekrytering af det enda nu i Norrland förlagda kavalleriregementet, hvilka svårigheter ytterligare skulle

ökas vid tillämpning af en förändring i den riktning Andra Kammarens utskott föreslagit. Väl torde det låta sig göra, ehuru mot höjd aflöning och alltså med ökade kostnader, att skaffa fast anställdt manskap till det antal, som behöfves för ett nytt kavalleriregemente i Norrland. Men man torde i så fall icke undgå att nödgas rekrytera detsamma från sydligare delar af landet. Då det emellertid är att förmoda, att det sålunda antagna stammanskapet efter slutad anställning återvänder till sin hemort, inträder med tillämpning af nu gällande värnpliktslag den svårigheten, att det norrländska kavalleriet vid mobilisering går miste om en stor del af sitt för detta stamanställda manskap, hvilket i stället inkallades till respektive i hemorten förlagda regementen. Härigenom blefve tydligen det norrländska kavalleriets fältduglighet i hög grad försvagad.

Vidare är att märka, att folkmängden i Norrland icke tillåter, att några nya regementen utöfver de redan befintliga förses med värnpliktigt manskap. Endast genom en förskjutning af de norrländska infanteriregementenas rekryteringsområden mot söder skulle utrymme kunna beredas för ett nytt kavalleriregemente; härigenom blefve dock infanteristyrkan i Norrland till synnerlig skada för försvaret af denna landsdel försvagad, fastän där mer än i andra delar af vårt land infanteri är af största vikt.

Härtill kommer, att mobiliseringsförhållandena i Norrland skulle ställa sig mycket ogynnsamma och sålunda det afsedda syftmålet eller att redan under krigets första dagar hafva kavalleri tillgängligt i närheten af gränsen svårligen kunna uppnås. För vinnande af tillräckligt urval torde man nämligen blifva nödsakad att taga värnpliktige från hela det ofantliga arméfördelningsområdet, hvilket i så hög grad skulle inverka på mobiliseringens snabba genomförande, att det med skäl kan ifrågasättas, om ej ett i Skåne med dess goda kommunikationer och täta folkmängd mobiliseradt regemente skulle kunna transporteras till krigsskådeplatsen och försättas i krigsfärdigt skick, innan det norrländska kavalleriet ännu blifvit mobiliseradt. Vid sådant förhållande skulle enligt utskottets mening mera vara att vinna därigenom, att goda och fullt tryggade förbindelser upprättades mellan öfre Norrland och rikets öfriga delar, än genom en förstärkning af det i fredstid i Norrland förlagda kavalleriet.

I detta sammanhang vill utskottet äfven frambålla svårigheten att med Norrlands för kavalleriöfningar olämpliga terräng- och naturförhållanden till fullo tillgodogöra sig den korta utbildningstid, som står till

buds. Den fördel, som skulle vinnas därigenom att manskap och hästar redan under fredstid blefve vanda vid förhållandena i Norrland, komme härigenom att i väsentlig mån förringas.

Hvad härefter beträffar de ekonomiska svårigheter, som kunna väntas såsom en följd af den afsedda organisationsförändringen, är det gifvet, att dessa blifva högst afsevärda, i synnerhet om man icke i likhet med Andra Kammarens utskott vill minska kavalleriets totalstyrka. Förut har antydts, att remonterings- och underhållskostnader i ej oväsentlig grad skulle komma att ökas. Hvad de senare angår gäller detta särskildt de föreslagna skolskvadronerna i Boden, hvilka enligt den af Andra Kammarens utskott uttalade mening årligen skulle kommenderas dit från landets samtliga kavalleriregementen. Att en sådan turvis skeende förflyttning måste föranleda högst betydande kostnader såväl för själfva transporten som för den höjning i aflöningen, som säkerligen blir erforderlig, synes utskottet gifvet.

Vid behandlingen af kostnadssynpunkten kan utskottet ej underlåta att påpeka, att genomförandet af 1901 års härorganisation redan framskridit så långt, att en afvikelse från den fastställda planen måste medföra särskilda uppoffringar från statens sida. Visserligen är, såsom Andra Kammarens utskott påpekat, skånska husarregementets etablissemang i Helsingborg ännu icke uppfördt. Men bindande kontrakt har upprättats mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena och Helsingborgs stad å andra sidan, rörande jordbyte m. m., under förutsättning att ett för skånska husarregementet i dess helhet afsedt etablissemang blefve förlagdt i Helsingborg. Då avvikelser från bestämmelserna i detta kontrakt icke lära kunna ske utan frivilligt medgifvande af Helsingborgs stad, torde det knappast vara att antaga, att staden utan särskild godtgörelse kommer att afstå från kontraktets uppfyllande i hela dess vidd.

Under sådana förhållanden synes icke mycken grund finnas för den af Andra Kammarens utskott uttalade förhoppningen, att de för Helsingborgsetablissemang afsedda medlen skulle kunna användas till kasernbyggnader i Norrland, utan kostnaderna för dessa måste nog till väsentlig del bestridas genom nya anslag.

På nu anförda skäl kan utskottet icke biträda det af Andra Kammarens utskott framlagda och af nämnda kammare godkända förslag, men vill dock hafva uttaladt, att utvägar icke torde saknas att utan allt för stora förändringar i 1901 års arméorganisation vid lämplig tidpunkt fylla behovet af en vid krigsutbrott genast disponibel kavalleristyrka i öfre

Norrland. En sådan utväg vore att öka Norrlands dragonregemente med två skvadroner, i sammanhang hvarmed nämnda regemente skulle få till uppgift att ständigt hålla ett detachment om två skvadroner i Boden; en annan att i Boden förlägga två skolskvadroner, hvilka dock enligt detta utskotts uppfattning ej borde utbrytas från hela fördelningskavalleriet, utan från de kavalleriregementen, som äro afsedda att i första hand understödja det nu befintliga norrländska kavalleriet.

Då utskottet emellertid på grund af vid flera tillfällen gjorda uttalanden från regeringens sida har all anledning att antaga, det Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet fäst vid behovet af en förstärkning af den under fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan och således icke lärer underlåta att, om och när sådant anses kunna och böra ske, därom framlägga förslag, anser utskottet en skrivelse i frågan till Kungl. Maj:t icke för närvarande vara påkallad, utan hemställer,

att Första Kammaren icke måtte biträda det af Andra Kammaren i detta ärende fattade beslut.

Stockholm den 18 april 1904.

På utskottets vägnar:

CH. E. VON OELREICH.

Grefve *Hamilton* har anmält reservation mot vissa delar af motivationen.